

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

**УДОСКОНАЛЕННЯ
ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО
ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ
ВИЩОЇ ОСВІТИ**

ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ

Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного

**Удосконалення освітньо-виховного процесу
в закладі вищої освіти**

збірник науково-методичних праць

**Запоріжжя
2024**

УДК 821.161.2.09 (062.552)

У45

Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: збірник науково-методичних праць / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Запоріжжя : ТДАТУ, 2024. Вип. 27. 478 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою

*Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
протокол №11 від 28.06.2024 р.*

Редакційна колегія:

Кюрчев С.В., д.т.н., професор, ректор ТДАТУ (головний редактор); Ломейко О.П., к.т.н., доцент, перший проректор (заступник головного редактора); Шарова Т.М., д.філол.н., професор, начальник ННЦ; Панченко А.І., д.т.н., професор, проректор з наукової роботи; Галько С.В., к.т.н., доцент, декан факультету енергетики та комп'ютерних технологій, Колокольчикова І.В., д.е.н., професор, декан факультету економіки та бізнесу; Іванова І.Є., к.с.-г.н., доцент, декан факультету агротехнологій та екології; Кувачов В.П., д.т.н., професор, декан механіко-технологічного факультету; Шокарев О.М., к.т.н., доцент, в.о. керівника ННЗУП; Землянська А.В., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук.

У збірнику подано матеріали науково-методичної конференції ТДАТУ «Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти» (31 травня 2024 р., м. Запоріжжя).

Публікації присвячені питанням розвитку вищої освіти в умовах дистанційного навчання, використання інноваційних технологій в освітньому процесі, неформальної освіти та її ролі в підготовці майбутніх фахівців, упровадження результатів наукових досліджень з пріоритетних напрямів у фахову підготовку здобувачів освіти технічних спеціальностей, провідним тенденціям суспільно-гуманітарної та економічної освіти.

Збірник буде корисним науково-педагогічним працівникам, учителям-практикам, аспірантам та здобувачам вищої освіти.

Статті опубліковано мовою оригіналу

Адреса редакції: 69600, ТДАТУ, пр-т Соборний, 226,

м. Запоріжжя, Запорізька обл.

e-mail: nnc@tsatu.edu.ua

Навчально-науковий центр університету

© Автори публікацій, 2024

© Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного, 2024

ЗМІСТ

Кюрчев С.В. <i>Виклики дистанційного навчання в переміщених університетах</i>	7
Агеєва І.В., Ортіна Г.В., Нехай В.В., Плотніченко С.Р., Вороніна Ю.Є. <i>Вплив цифровізації на трансформацію неформальної освіти в економічній сфері</i>	21
Арестенко Т.В., Кукіна Н.В., Шквиря Н.О. <i>Нові методи та технології навчання у ЗВО</i>	34
Аюбова Е.М., Ганчук М.М., Скиба В.П. <i>Використання веб-інструментів для дослідження біорізноманіття при викладанні екологічних дисциплін</i>	44
Болтянський Б.В., Болтянська Л.О. <i>Дистанційна освіта в умовах воєнного стану</i>	54
Вертегел В.Л. <i>Самостійна робота студентів в умовах дистанційного навчання»</i>	62
Вороніна Ю.Є., Нехай В.В., Ортіна Г.В., Плотніченко С.Р., Агеєва І.В. <i>Підходи до патріотичного виховання в освітньому процесі</i>	68
Герасько Т.В. <i>Формування світогляду фахівця-агронома за викладання навчальних дисциплін «Еколого-біологічне рослинництво» і «Органічне садівництво»</i>	74
Голуб Н.О. <i>Неформальна освіта: проблеми та перспективи</i>	80
Горбова Н.А., Єфіменко Л.М., Кукіна Н.В., Кравець О.В., Кюрчева Л.М. <i>Формування андрогенної компетентності державних службовців</i>	85
Дьоміна Н.А. <i>Сучасні особливості викладання вищої математики на інженерних спеціальностях</i>	91
Дяденчук А.Ф., Галько С.В. <i>Розвиток навичок моделювання та аналізу сонячних енергетичних систем за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення</i>	97
Єременко Д.В., Єременко Л.В. <i>Генеza та розвиток самонавчання у сучасній вищій освіті</i>	106
Єременко Л.В., Єременко Д.В. <i>Критерії педагогічної ефективності особистісно-орієнтованих технологій навчання</i>	113

Єфіменко Л.М., Горбова Н.А., Кукіна Н.В., Кюрчева Л.М., Кравець О.В. <i>Застосування контекстного навчання при професійній підготовці магістрів</i>	123
Землянська А.В., Землянський А.М. <i>Актуальні технології трансляції гуманітарного знання</i>	129
Зімонова О.В. <i>Особливості роботи викладача щодо підвищення грамотності студентів на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням) у ЗВО</i>	140
Зімонова О.В., Шлеїна Л.І., Ісакова О.І. <i>Культура мовлення майбутнього фахівця в умовах місцевих говорів</i>	146
Зінов'єва О.Г. <i>Імітаційне моделювання в освітньому процесі підготовки IT-спеціалістів</i>	153
Ісакова О.І., Шлеїна Л.І., Зімонова О.В. <i>Сучасна освітня парадигма: філософський аспект</i>	159
Коваленко О.І. <i>Інститут кураторства як складова виховних технологій при формуванні особистості студента у закладах вищої освіти</i>	168
Ковальов О.О., Самойчук К.О., Гулевський В.Б., Плахотник І.Г. <i>Підвищення якості знань при стимулюванні творчої активності здобувачів</i>	178
Колесніков М.О., Пащенко Ю.П. <i>Особливості вищої аграрної освіти в Нідерландах</i>	186
Колокольчикова І.В., Шокарев О.М. <i>Проблематика дистанційного навчання у світі та Україні</i>	199
Кравець О.В., Єфіменко Л.М., Горбова Н.А., Кукіна Н.В., Кюрчева Л.М. <i>Застосування математичного апарату та інтерактивних технологій при прийнятті управлінських рішень</i>	206
Кравець О.О. <i>Використання цифрових інструментів при викладанні іноземних мов</i>	215
Кувачов В.П., Коноваленко А.С. <i>Підготовка практично орієнтованих творчих інженерів в умовах дистанційного навчання</i>	221
Кукіна Н.В., Кравець О.В., Горбова Н.А., Кюрчева Л.М., Єфіменко Л.М. <i>Цифрова трансформація: нові виклики та можливості для економічної освіти</i>	229

Кюрчева Л.М., Горбова Н.А., Єфіменко Л.М., Кукіна Н.В., Кравець О.В. <i>Удосконалення майстерності викладача вищої школи в дистанційному режимі</i>	235
Леонтьєва В.В., Кондрат'єва Н.О. <i>Концептуальні засади та комплексна стратегія інформатизації вищої освіти: шлях до конкурентоспроможних фахівців у системі глобального інформаційного простору</i>	241
Мірошниченко М.Ю., Чернова Г.В. <i>Сучасні технології захисту інформації: аналіз ефективності та перспективи розвитку</i>	255
Нестеров О.С., Абдуллаєв А.К., Кубрак С.І. <i>Тестування загальної фізичної підготовленості футболістів 15-17 років</i>	264
Нестеров О.С., Газаєв В.Н., Магула О.С. <i>Впровадження фітнес-технологій у загально-фізичну підготовку у футболі підготовчого періоду річного циклу</i>	271
Нехай В.В., Ортіна Г.В., Плотніченко С.Р., Агєєва І.В., Вороніна Ю.Є. <i>Основні акценти методики викладання дисциплін зовнішньоекономічного напрямку</i>	279
Ортіна Г.В., Нехай В.В., Агєєва І.В., Плотніченко С.Р., Вороніна Ю.Є. <i>Формування методологічного підходу до відтворення інтелектуального капіталу</i>	287
Пашенко Ю.П., Колесніков М.О. <i>Використання інформаційно-комунікаційних технологій при викладанні хімії під час дистанційного навчання</i>	294
Плотніченко С.Р., Агєєва І.В., Вороніна Ю.Є., Нехай В.В., Ортіна Г.В. <i>Основи кейс-технології в освітньому процесі</i>	307
Попова І.О., Квітка С.О., Чаусов С.В. <i>Формування творчих здібностей здобувача-енергетика як суб'єкта виробничого процесу</i>	313
Попова І.О., Постол Ю.О., Петров В.М. <i>Компоненти професійно-педагогічної компетентності викладача ЗВО енергетичного спрямування</i>	324
Постол Ю.О., Гулевський В.Б., Попова І.О. <i>Про формування моделі навчання та підготовки фахівців з основ енергозбереження</i>	332
Сахно Л.А. <i>Штучний інтелект у закладах вищої освіти: проблеми та перспективи</i>	340

Скляр О.Г., Скляр Р.В. <i>Переваги використання хмарних технологій в освітньому процесі закладу вищої освіти</i>	350
Супрун О.М., Симоненко С.В. <i>Стратегії відповідального застосування штучного інтелекту у вищій освіті</i>	358
Шаров С.В., Коломоєць Г.А. <i>Використання ІКТ для забезпечення рухової активності</i>	367
Шарова Т.М. <i>Систематизація даних за результатами інтелектуальних змагань засобами аналітично-інформаційної системи</i>	375
Шарова Т.М., Землянська А.В. <i>Зауваги до вивчення курсу «Українська мова за професійним спрямуванням та основи академічного письма» здобувачами освіти технічних спеціальностей</i>	383
Шарова Т.М., Ломейко О.П., Шаров С.В. <i>Штучний інтелект в освіті: свідомий вибір</i>	390
Шлеїна Л.І., Ісакова О.І., Зімонова О.В. <i>Роль академічної доброчесності у сучасній вищій освіті</i>	409
Шокарев О.М., Кукіна Н.В., Колокольчикова І.В. <i>Інструментарій дисципліни «Маркетинг та логістика» у фаховій підготовці здобувачів ОПП «Агроінженерія»</i>	415
Яцух В.О., Зоря М.В. <i>Використання соціальних мереж при отриманні вищої освіти в Україні</i>	423
Havrilenko Y., Antonova H., Tetervak I. <i>Effective forms of university cooperation</i>	435
Havrilenko Y., Antonova H., Chaplinskyi A. <i>Concept of development of ukrainian higher education in the field of cooperation with foreign countries</i>	442
Havrilenko Y., Matsulevych O., Antonova H. <i>Internationalization of higher education in ukraine. Preconditions, current state, challenges</i>	450
Kryvonos I. <i>Formation of Key Competences in Foreign Language Classes by Means of Artificial Intelligence Technologies</i>	457
Palianychka N., Verkholtantseva V., Fuchadzhy N., Chervotkina O. <i>Implementation of active and interactive learning methods in teaching the discipline «Technological equipment in the industry»</i>	464
Zinovieva O., Lubko D. <i>Analysis and prospects for the implementation of STEM education in the educational process of a higher school</i>	470

Болтянський Б.В., к.т.н., доцент, **Болтянська Л.О.**, к.е.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

***Анотація.** Стаття присвячена особливостям роботи закладів вищої освіти в умовах воєнного стану та дистанційного навчання здобувачів. Актуальність теми зумовлена впровадженням на території України воєнного стану та прийняттям рішення про активне впровадження в освітній процес дистанційної форми навчання. Це вимагає зосередження більшої уваги на особливості організації дистанційного навчання, проблеми, які при цьому виникають серед учасників освітнього процесу, та шляхи їх подолання.*

У статті висвітлені напрями практичного вирішення проблем дистанційного навчання в умовах війни; визначено ключові проблеми, пов'язані із технічними можливостями забезпечення освітнього процесу збоку закладу вищої освіти та можливістю навчання збоку здобувачів.

***Ключові слова:** освітній процес, заклади вищої освіти, дистанційна освіта, воєнний стан, освітні платформи.*

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення РФ на територію України вплинуло на всі аспекти життя країни, зокрема на освіту. Особлива роль і значущість вищої освіти як ключового чинника розвитку суспільства проявляється саме в умовах війни. Адже вона дозволяє підготувати висококваліфікованих спеціалістів для розвитку економіки, науки, забезпечення національної безпеки, військової оборони та інших сегментів народного господарства та життя країни. Сьогодні в Україні більшість закладів вищої освіти (ЗВО) провадять освітню діяльність в змішаному або виключно в дистанційному форматі. Під час пандемії COVID-19 дистанційна вища освіта стала актуальною в багатьох країнах світу. Вона дозволяє здобувачам отримувати освіту з будь-якого місця, де є доступ до Інтернету, що робить її привабливою. Під час війни

дистанційний формат навчання є основною вимогою безпеки для здобувачів та викладачів ЗВО [1].

В умовах воєнного стану, виходячи із безпекових міркувань, дистанційна форма освіти може запроваджуватися як єдино можлива форма здобуття освіти на всій території України, в окремих місцевостях, або у визначених закладах освіти [2].

На сьогоднішній день існуванню ЗВО та галузі в цілому кинута виклик – виклик війною! Щоб продовжити навчання, необхідно шукати нові рішення, які б допомогли отримати якісну освіту, зберегти життя та здоров'я учасників освітнього процесу.

Своєчасне та оперативне впровадження дистанційної форми навчання в умовах воєнного стану дасть можливість максимально зберегти кадровий потенціал ЗВО, продовжити навчання без небезпечних для життя щоденних поїздок здобувачів і викладачів, зацікавити учасників освітнього процесу впроваджувати сучасні інтерактивні технології, а в підсумку – розвинути дистанційний формат навчання в єдине інформаційно-освітнє середовище, розширити електронну навчально-методичну основу університету (Освітній портал) та зберегти колишній склад науково-педагогічних працівників [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організація освітнього процесу в ЗВО за умов повномасштабних бойових дій, а також онлайн-освіти стала предметом дослідження як вітчизняних науковців, зокрема з Інституту педагогіки НАПН України, так і зарубіжних учених. Глушко О., Кравченко С., Локшина О., Нікольська Н. та інші у 2022 році вивчали роль країн Євросоюзу в інтеграційному процесі здобувачів ЗВО України в освітні системи зарубіжних країн в умовах вторгнення РФ в Україну; навчально-методичне забезпечення дистанційного навчання в умовах воєнного часу аналізували Топузов О., Засекіна Т. тощо. Питаннями дистанційного навчання цікавляться Пилаєва Т., Блощинський І. та багато інших науковців. Але, не зважаючи на численні дослідження, проблема удосконалення методів організації онлайн-навчання, а також упровадження інноваційних шляхів з метою ефективного проведення занять у дистанційному форматі потребує подальших наукових розробок. Останні дослідження стосовно онлайн-навчання здобувачів ЗВО пропонують багато цікавих інсайтів та практичних рекомендацій.

Разом з тим, на сьогоднішній день відчувається гостра нестача ґрунтовних праць щодо особливостей організації дистанційного навчання в період воєнного стану. Хоча варто зазначити, що присутня низка публікацій, в яких піднімається питання дистанційного навчання в екстремальних умовах. Так, проблема розглядається в роботі Смірної О. В дослідженні Лі та Лалані дистанційне навчання в звичайних та в екстремальних умовах (пандемія, а в нашому випадку – воєнний стан), суттєво відрізняється. У своїй праці Черепанова Ю. зазначає, що порівняння онлайн- та офлайн-освіти недоречно, адже обидва формати навчання мають як свої переваги, так і недоліки. Ефективність кожного з них залежить від багатьох факторів: контексту, предмету, мети навчання, особистих характеристик здобувача тощо [3].

Більшість досліджень присвячено теоретичним та методологічним проблемам дистанційного навчання, його впровадженню в період пандемії. Невирішеним залишається питання його організації в умовах воєнного стану.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розкриття специфіки освітнього процесу в умовах повномасштабної війни та надання рекомендацій щодо ефективної мотивації здобувачів до отримання знань за умови дієвого використання сучасних онлайн-сервісів, освітніх платформ, а також спільних проєктів для здобувачів України під егідою ЮНЕСКО, ініційованих МОН України з метою багатосторонньої співпраці у сфері освіти.

Виклад основного матеріалу досліджень. Звичний традиційний освітній процес у закладах освіти був непередбачено порушений віроломним вторгненням РФ на територію незалежної України. Бойові дії, окупація, вимушені переміщення як здобувачів так і викладачів, блекаути суттєво обмежили доступ до навчальних ресурсів.

Однією з основних проблем в цьому є саме освітні втрати. Здобувачі, які перебували в зонах бойових дій, на окупованих територіях були повністю позбавлені доступу до освітнього процесу. Здобувачі часто пропускали заняття через повітряні тривоги, відключення електроенергії, відсутність інтернету та мобільного зв'язку внаслідок обстрілів.

Тому, в умовах воєнного стану ЗВО повинні в найкоротші терміни адаптуватися до подій, що відбуваються, для того, щоб виконувати свій основний обов'язок – забезпечувати освітній процес і одночасно безпеку

студентам та персоналу. В таких умовах необхідно, в першу чергу, забезпечити дистанційну координацію роботи всіх спеціалістів, що потребує використання електронних технологій не тільки для навчання, але й для управління освітніми процесами чи забезпечення електронного документообігу тощо. Якщо в умовах пандемії організаційні процеси були реалізовані на стаціонарних робочих місцях із збереженням дистанцій та особистого захисту, то в умовах воєнних дій робота персоналу в стінах закладу освіти стає ризиковою для життя та здоров'я, а тому повинна бути також організована дистанційно.

Практика роботи в умовах карантину показала, що з організацією освітнього процесу ЗВО справилися. Однак вирішити проблему організаційних процесів ЗВО в дистанційних умовах (умовах воєнного стану) – надто складна задача. Проблема пов'язана із надмірною бюрократією та нецифровими технологіями організаційних процесів, які використовуються практично в кожному ЗВО. Для того, щоб вирішити дану проблему, необхідно повністю відмовитися від паперових документів, запровадити практику цифрових підписів та забезпечити цифровізацію усіх ділових процесів. На жаль, таке завдання вирішити зусиллями закладу освіти досить складно, воно трудомістке і потребує додаткового фінансування. З цією метою доцільно за державної підтримки створити єдину платформу управління ЗВО, яка могла би бути реалізованою сектором інформаційних технологій в якнайшвидші терміни та переданою в безкоштовне використання закладам вищої освіти [4–8].

Зосередившись на питанні дистанційного навчання здобувачів в умовах воєнного стану, можна виділити те, що особливості його організації залежить від вирішення ключових проблем:

- нестабільне інтернет-покриття;
- нестача персональних комп'ютерів;
- навантаження на освітні Інтернет-ресурси;
- брак кадрів;
- брак часу та ресурсів для організації дистанційної роботи;
- психологічна неготовність до навчання.

Таким чином, проблема організації дистанційного навчання в умовах воєнного стану розглядається в декількох аспектах. З одного боку, виникають труднощі зі сторону ЗВО та викладачів, пов'язані з розвитком електронного освітнього середовища, з готовністю професорсько-

викладацького складу викладати в умовах воєнного стану в режимі онлайн, з розробкою електронних навчальних матеріалів, що відповідають організації якісного освітнього процесу. З іншого боку, якість навчання залежить від рівня навчальної мотивації здобувачів, яка значно знижується в екстремальних умовах, наявності технічної можливості отримати дану освіту.

Щоб вирішити ці проблеми воєнного часу необхідно звернутися до схожого досвіду, який Україна вже отримала під час боротьби з пандемією. В середині березня 2020 року МОН рекомендувало ЗВО припинити аудиторні заняття та перевести навчання у дистанційний формат через ситуацію, пов'язану з поширенням COVID-19, намагаючись убезпечити здобувачів та співробітників від заражень. Університети за короткий термін повинні були вирішити безліч гострих питань: у яких формах проводити дистанційне навчання; які технічні засоби для цього використати; як оцінювати засвоєння здобувачами отриманого матеріалу; як проводити випускні іспити та яким чином здійснювати набір наступного академічного року. Більшість ЗВО за короткий термін змогли скоригувати навчальні плани та перевели навчальні заняття в он-лайн режим. Це створило унікальну ситуацію: з одного боку, десятки тисяч здобувачів отримали спільну тему для обговорення, яка їх об'єднує, з іншого боку, всі вони у перші ж дні зіткнулися з різним досвідом щодо технічного забезпечення освітнього процесу. Деякі викладачі практикували лекції з Skype, інші ж переходили до організації конференцій на платформі Zoom тощо. Цей досвід стає основою для організації дистанційного навчання в умовах воєнного стану, який був запроваджений в Україні 24 лютого 2022 року. Він допомагає учасникам освітнього процесу, які навчаються дистанційно, використовуючи для цього ІТ-технології, комунікувати, передавати знання та контролювати їх. На сьогодні існує багато інструментів та продуктів, розроблених спеціально для таких цілей. В умовах воєнного стану для організації дистанційного навчання в Україні рекомендується використовувати освітні системи наступних типів:

- коробкові сервіси, коли програмний продукт представляється повністю у готовому вигляді та необхідно його тільки розгорнути у відповідній установі;

- SaaS-сервіси – це «хмарні» технології, що дозволяють розгорнути СДО на віддаленому сервісі, і в даному випадку організація не займається технічною підтримкою роботи системи;

- платформи для проведення різноманітних вебінарів та конференцій, які підтримують лише конкретне коло завдань, пов'язані з можливістю обміну інформацією у різний спосіб.

Існує чимало сервісів, які дозволяють працювати в дистанційному форматі. В ТОП-3 входять: Moodle, Google Classroom та Microsoft Teams. Також у лідери рейтингів популярності засобів дистанційного навчання найчастіше потрапляють такі сервіси: YouTube; Google Docs; Twitter; Skype; WordPress; Moodle; Dropbox [2].

Правильна організація он-лайн навчання дає можливість як здобувачам, так і надавачам освітніх послуг адаптуватися та ефективно використовувати існуючі ресурси, застосовувати тайм-менеджмент, який допомагає більш ефективно планувати не тільки робочий час, але й відпочинок. Проте такий формат навчання має і певні вади, які суттєво впливають на якість отриманої освіти і не дозволяють у повній мірі зануритися в освітній процес. Важливо враховувати існуючі недоліки при плануванні та реалізації дистанційного навчання в умовах війни та інших форс-мажорних обставин. Розуміння цих викликів дасть змогу знайти способи їх подолання та створити більш ефективне освітнє середовище.

Водночас вихід України на міжнародний рівень, приєднання до європейських спільнот тощо надає унікальні можливості для багатосторонньої співпраці у сфері освіти та науки під егідою ЮНЕСКО. МОН України виступило з ініціативою організації та впровадження спільних проєктів для здобувачів з України в межах мандату ЮНЕСКО (mon.gov.ua, 2023). Ці проєкти мають на меті сприяння культурному обміну («Discover the world → promote your country!»), надання здобувачам поглибленого розуміння розвитку та захисту прав людини у світі, використовуючи історичні постаті як приклади («Champions of human rights: learning from historical figures») тощо. Такі ініціативи підвищують ефект профорієнтаційної роботи серед учнівської молоді, допомагають обрати своє майбутнє. Серед можливих проєктів взаємодії учнів та студентів пропонуються: «Bridging the Gap» (Долаємо розрив), «Generation Connection» (Зв'язок поколінь), «Mentors and Mentee!» (Наставники та

підопічні), «Future Leaders Collaborate» (Майбутні лідери співпрацюють), «Education Alliance» (Освітній Альянс) тощо.

Вважаємо, що вирішити більшість проблем організації освітнього процесу в умовах форс-мажорних обставин, зокрема повномасштабної війни, можливо тільки за наявності державної підтримки чи підтримки сторонніх, волонтерських організацій із забезпечення можливості отримання знань.

Висновки. За результатами дослідження можна зробити такі висновки, що в умовах воєнного стану важливо організувати такий процес навчання, який буде давати можливість вирішити ключові проблеми воєнного часу: мобільність здобувачів, їхня система мотивації, нестабільний інтернет, проблеми використання техніки та технологій тощо. В дослідженні визначено основні труднощі, пов'язані з розвитком інформаційного освітнього середовища ЗВО та готовністю професорсько-викладацького складу до використання сучасних технологій в освітньому процесі в режимі он-лайн.

Організація якісної дистанційної освіти – складний і багатофакторний процес. Але кропітка систематична робота щодо впровадження новітніх ІТ-технологій дистанційного навчання в освітній процес допоможе згодом досягти позитивних результатів.

Література

1. Проблеми і перспективи розвитку онлайн-освіти: монографія / за заг. ред. д-рки екон. наук, проф. Т.А. Васильєвої, С.І. Котенка. Суми : Сумський державний університет, 2023. 125 с.

2. Болтянський Б.В., Болтянська Л.О. Особливості використання ІТ-технологій в умовах дистанційного навчання. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти*: збірник науково-методичних праць / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Запоріжжя : ТДАТУ, 2023. Вип. 26. С. 13–20.

3. Родінова Н.Л., Червоній М.В., Діордіца І.М. Особливості дистанційного навчання студентів в умовах воєнного стану. *Перспективи та інновації науки*. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина». 2022. №4(9). С. 285–296.

4. Дереза О.О., Дереза С.В. Аналіз процесу впровадження дистанційної форми навчання у закладі вищої освіти. *Удосконалення*

освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць ТДАТУ. Мелітополь, 2021. Вип. 24. С. 454–461.

5. Болтянський Б.В. Експериментальна перевірка впливу методики проведення лабораторних робіт на успішність здобувачів ступеня вищої освіти. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць ТДАТУ. Мелітополь, 2020. Вип. 23. С. 211–216.*

6. Дереза О.О., Болтянський Б.В., Дереза С.В. Сутність і структура самостійної роботи студентів в умовах особистісно орієнтованого навчання. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць ТДАТУ. Мелітополь, 2018. С. 146–150.*

7. Болтянська Л.О., Болтянський Б.В. Організація самостійної роботи студентів засобами інформаційних технологій. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць ТДАТУ. Мелітополь, 2017. Вип. 20. С. 34–38.*

8. Болтянський Б.В., Болтянська Л.О. Використання активних методів навчання у вищих навчальних закладах. *Удосконалення навчально-виховного процесу в вищому навчальному закладі: зб. наук.-метод. праць ТДАТУ. Мелітополь, 2016. Вип. 19. Т. 3. С. 59–66.*

Boltianskyi B., Boltianska L. Distance education under the conditions of the martial state

Summary. The article is devoted to the peculiarities of the work of higher education institutions in the conditions of martial law and distance learning of applicants. The topicality of the topic is determined by the introduction of martial law on the territory of Ukraine and the decision to actively introduce distance education into the educational process. This requires focusing more attention on the peculiarities of the organization of distance learning, the problems that arise among the participants of the educational process, and ways to overcome them.

The article highlights the directions of practical solutions to the problems of distance learning in war conditions; the key problems related to the technical possibilities of ensuring the educational process from the side of the higher education institution and the possibility of learning from the side of the applicants are identified.

Key words: *educational process, institutions of higher education, distance education, martial law, educational platforms.*

Для нотаток

